

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
Martinou Rýznarovou ve věci

žalobce: **M. S.**
bytem X
zastoupený opatrovníci V. S.
bytem X
zastoupený advokátem Mgr. Matyášem Ritterem
sídlem Riegrova 376/12, 779 00 Olomouc

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2025, č. j. X, ve věci příspěvku na péči
takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2025, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 12 269,40 Kč k rukám advokáta Mgr. Matyáše Rittera, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Spor byl o to, jestli byl žalobce závislý na pomoci jiné osoby v třetím nebo čtvrtém stupni. Spornou základní životní potřebou (dále jen „ZŽP“) byl výkon fyziologické potřeby za období od podání žádosti o zvýšení příspěvku na péči 23. 7. 2024 do vydání napadeného rozhodnutí 12. 9. 2025.
2. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci (dále jen „úřad práce“) z 10. 2. 2025,

č. j. X. Úřad práce tímto rozhodnutím zamítl návrh žalobce na změnu výše příspěvku na péči.

3. **Žalobce v žalobě** namítal, že mu byl diagnostikovaný dětský autismus a je závislý na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III (těžká závislost). Podle úřadu práce a žalovaného je žalobce schopen zvládat ZŽP mobilita a výkon fyziologické potřeby. Žalobce však není schopen zvládat ZŽP výkon fyziologické potřeby v přijatelném standardu bez každodenní pomoci jiné osoby. Žalobce není schopen zvládat především provedení očisty po vykonání potřeby, není schopen rozpoznat její potřebu, samostatně provést ani zkontrolovat její správnost a úplnost. Žalobce se po výkonu stolice nezvládne sám utřít, neumí si natrhat správné množství toaletního papíru, má problém si vzít vlhčený toaletní papír, jelikož mu jeho vlhkost vadí a vzteká se. Žalobce není schopen na veřejném WC nachystat papírovou podložku, neumí použít dezinfekční ubrousky, nedokáže používat zásobníky a podavače toaletního papíru a není schopen provést očistu WC. Žalobce nezná stud a nevnímá sociální konvence spojené s výkonem fyziologických potřeb. Při výkonu potřeby žalobce nemá zábrany stáhnout si kalhoty mimo uzavřený prostor toalety, a proto vyžaduje doprovod i při použití veřejných toalet, aby nedocházelo k nevhodnému či společensky rizikovému chování. Pokud si žalobce znečistí ruce od stolice nebo použitého toaletního papíru, není schopen v očištění pokračovat, reaguje zmatkem a odporem a situaci nedokáže samostatně vyřešit. Matka (opatrovnice) musí žalobci ve všech těchto činnostech aktivně pomáhat, potřebu očisty opakovaně připomínat a očistu po vykonání potřeby fyzicky provádět, neboť žalobce není schopen tyto úkony zvládnout v přijatelném standardu, a to ani s dopomocí. Bez přímé asistence matky by žalobce očistu neprovedl vůbec nebo dostatečně, což by vedlo k závažnému hygienickému a zdravotnímu riziku. Bez slovní dopomoci žalobce není schopen tyto aktivity zvládnout vůbec. Matka musí žalobce zastavovat a usměrňovat v případech, kdy jedná či se chová nevhodně.
4. Žalobce nesouhlasil s argumentem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě (dále jen „posudková komise“), že je schopen zvládat výkon fyziologické potřeby, protože byl způsobilý ke studiu učebního oboru „prodavač“. Tento závěr je v rozporu s reálným průběhem studia a se skutečnostmi obsaženými ve spisové dokumentaci, zejména s psychologickým vyšetřením z 30. 8. 2024. Žalobce měl po celou dobu studia včetně odborné praxe zajištěnou osobní asistentku, která mu poskytovala každodenní pomoc při zvládání ZŽP, včetně dohledu a přímé asistence při výkonu fyziologické potřeby a hygieny po ní. Skutečnost, že žalobce byl schopen školní docházky pouze za neustálé pomoci jiné osoby, zcela vylučuje závěr, že by tuto činnost zvládal samostatně. Navíc žalobce musel své studium předčasně ukončit právě z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který se projevoval zhoršující se schopností samostatného fungování a zvýšenou závislostí na každodenní pomoci jiné osoby.
5. Posudek posudkové komise je v rozporu se zdravotnickou dokumentací včetně nálezů praktického lékaře a se sociálním šetřením. MUDr. D. ve zprávě ze 4. 12. 2024 výslovně uvedla, že žalobce vyžaduje péči 24 hodin denně sedm dní v týdnu, a to ve všech denních aktivitách a činnostech včetně výkonu fyziologické potřeby. V psychologickém vyšetření z 30. 8. 2024 je popsáno, že je vážně narušena schopnost žalobce rozpoznat a předjímat riziko ohrožení zdraví, že kombinované postižení se projevuje v závažných potížích v sebeobsluze a v samostatnosti rozhodování, že žalobce potřebuje pomoc a dohled s hygienou, a to i na toaletě po vykonání velké potřeby. MUDr. K. ve zprávách z 22. 7. 2025 a 14. 10. 2025 výslovně uvedl, že po každém vyprázdnění stolice je důležité důkladné šetrné omytí

konečníku matkou, protože žalobce toho není schopen. Žalobce tyto zprávy přiložil a navrhl k důkazu.

6. Žalobce namítal, že posudková komise ho nevyšetřila a její jednání proběhlo bez jeho přítomnosti. Posudková komise se nijak nevypořádala s tím, proč nevycházela z citovaných lékařských zpráv, a naopak selektivně vybrala pouze ty údaje, které mohly podpořit opačný závěr (například že žalobce studoval). Tím posudková komise porušila zásadu úplnosti, objektivnosti a přesvědčivosti posudkového hodnocení. Žalobci není zřejmé, kterým konkrétním lékařským podkladem byl jeho zdravotní stav a jeho vliv na zvládání ZŽP objektivizován do té míry, aby bylo možné učinit závěr, že ZŽP výkon fyziologické potřeby zvládá.
7. Posudková komise do textu posudku selektivně vybrala pouze dílčí pasáž z psychologického vyšetření z 30. 8. 2024 a uvedla, že žalobce je schopen se rozvíjet, učit nové dovednosti a osvojovat si některé jednoduché činnosti. Posudková komise však opomíjí zbývající část téhož vyšetření, kde je uvedeno, že úroveň adaptace žalobce lze považovat za strop, kterého je možné dosáhnout u tohoto typu kombinovaného postižení a že do budoucna nelze očekávat její významné zlepšení. Limity žalobce představují výrazně omezená flexibilita myšlení, neschopnost improvizace a neschopnost alespoň přibližně odhadovat míru rizika určitého jednání pro zdraví. Tato zásadní zjištění mají přímý dopad na schopnost žalobce zvládat ZŽP, avšak posudková komise se k nim v posudku vůbec nevyjadřuje. Posudková komise tak vytrhla z kontextu jedinou větu, která mohla podpořit závěr o vyšší míře soběstačnosti žalobce, zatímco ignorovala komplexní hodnocení odborníka, které naopak potvrzuje dlouhodobě omezenou schopnost žalobce samostatně zvládat běžné denní úkony.
8. Úřad práce žalobci přiznal příspěvek na péči ve stupni IV (úplná závislost) od jeho šesti let do jeho zletilosti a uznal, že nezvládal všechny ZŽP kromě mobility. Ke změně posouzení zvládání ZŽP výkon fyziologické potřeby došlo až rozhodnutím úřadu práce z 18. 6. 2024. Povinností správních orgánů bylo řádně zdůvodnit, proč došlo ke snížení stupně závislosti žalobce oproti minulosti. Podle lékařských zpráv je zdravotní stav žalobce dlouhodobě neměnný a dle odborných lékařských zpráv a posudků nelze očekávat jeho zlepšení. Naopak s ohledem na charakter jeho postižení lze předpokládat, že věkem bude docházet spíše k jeho postupnému zhoršování.
9. Posudková komise měla odůvodnění posudku opřít o zcela individuální poznatky o funkčním dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost žalobce zvládat ZŽP, a ne pouze učinit paušální a negativní vymezení, že žalobce netrpí závažnějšími zdravotními postiženími, v jejichž důsledku by sporné ZŽP nezvládal. Posudková komise se měla zabývat spornými dílčími aktivitami a doložit na zjištěném skutkovém stavu, jestli je žalobce zvládá v přijatelném standardu. Pro vznik pochybností o zvládání postačuje samotné tvrzení žalobcovy matky (opatrovnice). Správní orgán je povinen se vypořádat i s tvrzeními pečující osoby, pokud z nich vyplývají pochybnosti o tom, zda je posuzovaný skutečně schopen spornou ZŽP zvládat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu – dále jen „NSS“ - č. j. 1 Ads 482/2020-33 a č. j. 4 Ads 167/2015-27, rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 41 Ad 10/2024-49 a rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 48 Ad 4/2017-36). V případě žalobce plynou pochybnosti o zvládání sporné ZŽP také z lékařských nálezů.
10. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** vysvětlil, že schopnost zvládat ZŽP se hodnotí v prostředí, ve kterém se osoba běžně pohybuje a které by mělo být přizpůsobeno zdravotnímu stavu a potřebám této osoby, aby zvládání jednotlivých aktivit bylo umožněno či usnadněno.

Nelze tedy přihlídnout k obtížím, které žalobci vznikají v prostředí cizím (veřejné WC). Očistu po použití toalety lze vykonat i s pomůckami, kterými mohou být například bidet, bidetové prkénko s tryskou nebo bidetová sprška. Všechny lékařské nálezy, které žalobce cituje, mimo zprávu MUDr. K. ze 14. 10. 2025 a znalecký posudek psychiatra MUDr. K. z 22. 7. 2024, měla posudková komise k dispozici a hodnotila je. Vyjádření praktického lékaře či odborného lékaře o nezvládání ZŽP nemá pro řízení ve věci příspěvku na péči rozhodující význam a pro posudkové lékaře není závazné, neboť takové hodnocení přísluší pouze posudkovému lékaři. Praktický nebo odborný lékař není kompetentní posoudit zdravotní stav ve věcech sociální péče a jeho vyšetření slouží pouze jako podklad, který posudkový orgán zohlední, ale nemůže ho nekriticky převzít. Zprávy odborných lékařů prokazují skutkový stav věci, respektive aktuální celkový zdravotní stav účastníka řízení. Posudek posudkové komise pak prokazuje stav právní a hodnotí konkrétní způsob, kterým lze zjištěný skutkový stav aplikovat na příslušná ustanovení právních předpisů v rámci stanovení stupně závislosti účastníka řízení. Žalovaný sám nedisponuje kompetencemi k hodnocení zdravotního stavu a ani nemá k dispozici zdravotnickou dokumentaci, a proto vyžaduje vypracování posudku posudkovou komisí.

11. K námitce žalobce, že ho posudková komise osobně nevyšetřila ani s ním neprovedla posudkové jednání, žalovaný odkázal na napadené rozhodnutí a zopakoval, že opatrovnice byla vyrozuměna o možnosti požádat o přizvání žalobce k jednání posudkové komise. Opatrovnice sdělila, že o přizvání nemá zájem, protože by to žalobci způsobilo trauma stejně jako vyšetření pro účely omezení svéprávnosti. Úkolem posudkové komise není provádět klinická vyšetření. To je úkolem odborných lékařů.
12. K námitce, že žalobci byla uznána jako nezvládaná ZŽP výkon fyziologické potřeby již od roku 2012 a nabytím zletilosti se nic nezměnilo, žalovaný vysvětlil, že u dětí se hodnotí potřeba mimořádné péče, ale u dospělých již nikoliv. U žalobce nebylo prokázáno zhoršení zdravotního stavu. Žalobce nepodal odvolání proti rozhodnutí o snížení příspěvku na péči v důsledku nabytí zletilosti.
13. **Soud přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
14. Žalovaný v **rozhodnutí o odvolání** vysvětlil, že v diagnostickém souhrnu žalobce figuruje dětský autismus se středně těžkými symptomy. Inteligenční kvocient je v pásmu výrazného podprůměru, úroveň verbálních schopností v pásmu středně těžké mentální retardace, úroveň neverbálních schopností u spodní hranice pásma nižšího průměru, jde o smíšenou poruchu řeči atd. Podle psychologického nálezu ze srpna 2024 celková míra intelektového výkonu žalobce spadá do pásma výrazného podprůměru a úroveň verbálních schopností spadá do pásma středně těžké mentální retardace. Úroveň neverbálních schopností je výrazně vyšší a spadá ke spodní hranici pásma nižšího průměru. Jsou přítomny středně těžké symptomy poruchy autistického spektra. Nejvíce jsou postiženy verbální a neverbální komunikace a schopnost imitace. Žalobce se dokáže najíst příborem, pro komunikaci s matkou dokáže použít telefon, vynáší tříděný odpad, studoval střední školu, zvládal týden školu a týden praxi s asistentem, doplňoval zboží do regálu a šlo mu to. Podle posudkové komise tedy žalobce musel být schopen manipulovat se zbožím, naučit se jaké zboží, kolik a kam uložit, prokázal schopnost vykonávat činnost opakovaně, připravoval se na budoucí povolání. Předpokladem zdravotní způsobilosti ke studiu učebního oboru je zvládnutí

sebepečce. Zejména v případě oboru prodavačské práce spojené s potravinářstvím je základním předpokladem zvládnutí hygienických návyků včetně očisty po fyziologické potřebě a následné hygieny rukou.

15. Posudková komise na základě hodnocení psychologů dospěla k závěru, že žalobce je schopen se rozvíjet, učit se nové dovednosti a osvojovat si některé jednoduché činnosti. Chirurgickým nálezem z července 2025 byly doloženy hemoroidy druhého stupně. Péče o hemoroidy, používání mastí a podobně spadá do ZŽP tělesná hygiena, která byla žalobci uznána jako nezvládaná.
16. Posudková komise dospěla ke shodnému závěru jako Institut posuzování zdravotního stavu (dále jen „IPZS“), že žalobce je schopen zvládnout ZŽP výkon fyziologické potřeby v prostředí, ve kterém se obvykle pohybuje a které by mělo být přizpůsobeno jeho zdravotnímu stavu. Žalobce by měl mít přizpůsobené nejen vybavení domácnosti (bezbariérový přístup do sprchy, protiskluzový povrch, sedátko do vany či sprchy, nástavec na WC). Žalobce by měl zejména používat veškeré dostupné facilitátory (kompenzační a usnadňující pomůcky). Hodnocení podle zákona o sociálních službách probíhá s použitím vhodných pomůcek, nikoliv bez nich. Postačuje zvládnutí přijatelné, běžné, obvyklé a akceptovatelné, nikoliv na 100 %.
17. Žalovaný na základě posudku posudkové komise konstatoval, že rozsah duševních, smyslových a tělesných funkčních schopností žalobce je dostatečný ke zvládnutí neuznané ZŽP. Objektivní nález navzdory potížím neodůvodňuje odlišné hodnocení. Ve zdravotnické dokumentaci není doloženo trvalé posudkově významné zhoršení zdravotního stavu. Sporné ZŽP je žalobce schopen zvládat v přijatelném standardu přiměřeně svému věku s využitím dostupných kompenzačních pomůcek a facilitátorů při případném dohledu druhé osoby. Žalobce neprokázal opak. Žalobci byl diagnostikován dětský autismus se středně těžkými, nikoliv těžkými symptomy, inteligenční kvocient je v pásmu výrazného podprůměru, nikoli v pásmu závažné mentální retardace či demence, které by vedly k nezvládnutí namítané ZŽP. Nejvíce jsou postiženy verbální a neverbální komunikace.
18. K výkonu fyziologické potřeby žalovaný argumentoval tím, že k neschopnosti zvládat tuto ZŽP může dojít například při poškození míchy, nutnosti vybavování stolice nebo cévkování druhou osobou. Za neschopnost výkonu fyziologické potřeby se také považuje inkontinence moči nebo stolice nebo ošetřování stomií, pokud si osoba není schopna vyměnit absorpční pomůcky a očistit se nebo retence moči a stolice, pokud osoba sama nezvládne vyprázdnit se cévkováním či s využitím projímadel nebo klyzmatu. U žalobce nebyla prokázána anatomická nebo funkční ztráta úchopové schopnosti obou rukou, anatomická či funkční ztráta jedné nebo obou dolních končetin ani duševní onemocnění spojené se sociální dezintegrací. Žalobce má poruchy autistického spektra, které však nejsou těžké a nebyla prokázána ani těžká nebo hluboká mentální retardace nebo těžká demence. Provedení očisty lze považovat za stereotypní pravidelně se opakující činnost a dovednost nabytou dlouholetým cvikem. Ke zvládnutí této ZŽP lze použít nástavec na WC. K provedení očisty po vykonání potřeby lze pořídit například bidetové prkénko s tryskou nebo bidetové sedátko. Na základě podkladové dokumentace žalovaný považoval za prokázané, že žalobce je schopen zvládat ZŽP výkon fyziologické potřeby. Z posudkového hlediska nebylo prokázáno, že by funkční omezení vyplývající ze zjištěného zdravotního stavu s přihlédnutím k použití kompenzačních pomůcek žalobci bránilo ve schopnostech zvládat tuto spornou ZŽP.

19. K přítomnosti žalobce při jednání posudkové komise žalovaný uvedl, že opatrovnice žalobce měla možnost požádat o přizvání syna k jednání posudkové komise a žalovaný ji o tom informoval. Ke zjištění zdravotního stavu a stupně závislosti žalobce bylo vypracováno celkem pět posudků (dva posudky posudkové komise a tři posudky IPZS), které vedly ke stejnému závěru. Členem posudkové komise byl i lékař s odborností psychiatrie.
20. K námitce nepříznivé finanční situace žalovaný upozornil, že příspěvkem na péči se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci při zvládání ZŽP. Existují i další sociální dávky. Informace k nim jsou uvedeny na webových stránkách žalovaného. Lze také využít aplikaci „sociální poradce“ ke zjištění, na které dávky by mohl vzniknout žalobci nárok. Žádosti se podávají u úřadu práce.
21. Soud ze správního spisu zjistil, že přepis ručně psaného **záznamu o sociálním šetření** neodpovídá strojově psané verzi, a proto vyžádal u žalovaného autentický přepis. Z něj pak zjistil, že v rámci zjišťování schopnosti žalobce zvládnout včas dojít na WC je zapsáno: „venku WC nenajde“. U zaujetí vhodné polohy při výkonu fyziologické potřeby je zaznamenáno: „očista, neví, neprovede“. K provedení očisty je uvedeno: „venku nepozná potřebu, stane se, že chce močit venku“. Doplněno je, že žalobce inkontinencí netrpí a inkontinenční pomůcky nevyužívá.
22. Soud zjistil ze záznamu ze sociálního šetření z 20. 8. 2024, že žalobce venku na veřejnosti WC nenajde; venku nepozná pocit potřeby, nechápe, že před lidmi se nemočí. Žalobce v domácích a známých podmínkách záchod najde a využije. Žalobce očistu neprovádí, neví proč a jak by ji měl provádět, většinou WC zanechá znečištěné a matka ho musí uklidit.
23. **IPZS v posudku o závislosti** z 21. 11. 2024 citoval záznam sociálního šetření a nic dalšího ke sporné ZŽP výkon fyziologické potřeby neuvedl.
24. **Opatrovnice žalobce ve vyjádření** do protokolu k posudku IPZS dne 5. 12. 2024 úřadu práce uvedla, že žalobce sám nezvládne používat zásobníky a podavače toaletního papíru, nedokáže používat hygienické pomůcky jako spreje a záchodovou štetku, nízkofunkční autismus a lehká až středně těžká mentální retardace mu neumožňují vykonávat samostatně ZŽP výkon fyziologické potřeby. Žalobce měl dříve uznanou ZŽP výkon fyziologické potřeby jako nezvládanou a nyní, kdy se jeho stav nezměnil, spíše se zhoršil vzhledem k hemeroidům a přecitlivělosti na pachy, bylo rozhodnuto, že žalobce výkon fyziologické potřeby zvládá. Další námitky byly obdobné jako v žalobě.
25. **Doplňující posudek o závislosti IPZS** ze 14. 1. 2025 citoval, jaká těžká postižení žalobce nemá. Pod vedením matky je žalobce schopen se těmito aktivitám naučit. Žalobce je vzdělavatelny a vychovatelný. Podle klinického psychologa je stav žalobce dlouhodobě kompenzovaný bez poruch chování, jde u něho o lehkou až středně těžkou mentální retardaci. Žalobce navštěvoval speciální třídu základní školy s asistentkou a poté odborné učiliště a praktickou školu s asistentkou. Je možné, aby se žalobce rozvíjel, učil se nové dovednosti a osvojoval si některé jednoduché činnosti. Používání mastičky proti hemeroidům patří do ZŽP péče o zdraví. Použití veřejného WC a nezvládání zásobníku toaletního papíru nejsou denní úkony. K námitce, že žalobce očistu neprovádí a neví proč a jak by ji měl provádět, posudkový lékař uvedl, že podle zdravotnické dokumentace žalobce nemá tak těžké postižení intelektu. Očista znečištěného WC patří do ZŽP péče o domácnost. Pokud u žalobce dochází při kontaktu s vlhčenými ubrousky k nežádoucímu chování, lze využívat běžně dostupného klasického toaletního papíru.

26. **Žalobce písemně namítal**, že diagnóza autismus je neměnná a opatrovnice v některých ohledech výchovou nic nezmůže (přecitlivělost na pachy, synovi vadí utrnutí vlhčeného papíru nebo se mu přičí dotknout se něčeho na WC). Žalobce má často průjmy a nedokáže používat ani běžný toaletní papír. Žalobce potřebuje asistenci, aby se správně oblékl nebo aby se moc nesvlékl a nechápe rozdíl, když je nahé malé dítě nebo dospělý muž. Někdy se doma stává, že znečistí spodní prádlo a opustí toaletu bez spodního prádla. Stejná situace nastává, když mu dojde toaletní papír. Žalobce je závislý na pomoci. Mají se žalobcem zkušenost, když žalobce po použití veřejného WC nepromluvil (fyzicky na něm není žádné postižení vidět) a stal se objektem posměchu. V této oblasti je žalobce velmi přecitlivělý, velmi těžce snáší své selhání a trápí se. Žalobce není schopen pochopit při erektu doma nebo na veřejnosti, co je vhodné a co nikoliv a jde také o to, aby jeho mladší sestra, natož některá z jejích kamarádek nemusela být přítomna a vidět věci, které mají zůstat „za dveřmi“. Žalobkyně požádala o možnost setkat s posudkovým lékařem a představit mu syna osobně, aby měl představu o jeho zdravotním stavu.
27. **Úřad práce v rozhodnutí z 10. 2. 2025** uvážil, že žalobce ZŽP výkon fyziologické potřeby zvládá a přepsal citované posudkové hodnocení. Úřad práce odkázal na kompetence IPZS a jeho posudek shledal jako přesvědčivý. K námitce ohledně sexuálního dospívání úřad práce konstatoval, že se u příspěvku na péči nehodnotí.
28. **Žalobce v odvolání** zopakoval své námitky a doplnil, že žalobce si neumí zaplatit přístup do veřejného WC a neumí ovládat žádné automaty. Žalobce by nepoužil žádnou toaletu, která je znečištěná (v restauraci, u bazénu, v kině a podobně). Někdy žalobce použil nadměrné množství toaletního papíru a již několikrát ucpal mísu. Žalobce si neumí sám natrhat jednotlivé díly vlhčeného toaletního papíru. Při častých průjmech je pro žalobce očista vlhčeným toaletním papírem vhodnější. Při onemocnění hemoroidy je důkladná očista konečníku velmi důležitá, ale žalobce toho není sám schopen. Opatrovnice žalobce popsala podrobně, jak se syn při očištění předkloní a podrží hýždě, tak aby mu mohla okolí konečníku očistit. Žalobce má na ruku ekzém a potřebuje pomoc s očištěnou rukou. Žalobce nezvládá utržení toaletního papíru z kotouče na veřejném WC, má problém s dávkováním mýdla ze sensorických dávkovačů a neutrhne si sám papírový ručník na ruce. Opatrovnici žalobce sdělily maminky pěti mladých mužů – spolužáků ze školy pro autisty, kam dřív syn docházel, že všichni mají příspěvek na péči ve čtvrtém stupni a všichni mají plně funkční horní a dolní končetiny a ani jeden z nich netrpí inkontinencí. Žalobce těžce nese svá selhání, když se mu cokoli nepovede, je to pro něj téměř tragédie, často potřebuje psychickou podporu a nestačí mu jedno vysvětlení, ale každý problém je problémem na několik dní.
29. Podle záznamu telefonického hovoru žalovaného z 22. 5. 2025 opatrovnice žalobce nemá zájem o přizvání k jednání posudkové komise, protože by mu to způsobilo trauma stejně jako vyšetření pro účely omezení svéprávnosti.
30. Posudková komise v posudku ze 17. 7. 2025 objasnila, že žalobce absolvoval 1,5 roku učebního oboru, byť v chráněném prostředí, v kategorii E, kdy je předpokladem pro shledání zdravotní způsobilosti pro studium zvládnutí sebepečce.
31. Podle úředního záznamu z 22. 7. 2025 opatrovnice žalobce neprojevila zájem o nahlédnutí do spisu a kopii posudku. Opatrovnice žalobce uvedla, že 14 000 Kč jim nestačí na živobytí a ostatní spolužáci stejně postižení mají přiznaný příspěvek na péči ve čtvrtém stupni.
32. Žalobce ve vyjádření z 25. 7. 2025 namítl, že ZŽP, které byly uznány jako nezvládané, byly odůvodněny zdravotním stavem žalobce, který mu neumožňuje zvládnout také všechny

aktivitu ZŽP výkon fyziologické potřeby. Opatrovnice žalobce citovala ze zprávy psychologa a doplnila, že žalobce vzhledem k rozsahu hemoroidů musí podstoupit další dva zákroky právě proto, že nezvládne hygienu po vykonání fyziologické potřeby, jak dokládá přiložená lékařská zpráva.

33. Posudková komise v doplňujícím posudku z 22. 8. 2025 uvážila, že péče o hemoroidy spadá do ZŽP péče o zdraví a očista intimních oblastí včetně konečníku spadá do ZŽP tělesná hygiena, které byly žalobci uznané jako nezvládané. Posudková komise odkázala na to, že žalobce jí příborem, obsluhuje mobilní telefon, pracoval v potravinářství, byl pro učební obor zdravotně způsobilý a musel tedy zvládat hygienické návyky. Podle psychologa je schopen se rozvíjet, učit nové dovednosti a osvojovat si některé jednoduché činnosti.
34. Soud zjistil z **rozsudku** Okresního soudu v Olomouci z 11. 9. 2024, že žalobci byla **omezena svéprávnost** na dobu pěti let od právní moci rozsudku tak, že není schopen samostatně právně jednat o žádných záležitostech s výjimkou běžných záležitostí každodenního života, není schopen volit a být volen. Jako opatrovnice byla žalobci ustanovena jeho matka. Okresní soud zjistil, že žalobce vyžaduje dohled a pomoc při všech činnostech a není schopen se sám o sebe postarat. Žalobce pobírá invalidní důchod III. stupně, který si s matkou vyzvedává na poště, a poté ho společně vkládají na jeho účet. Aktuálně má žalobce přiznaný příspěvek na péči III. stupně, matka podala odvolání. Podle znaleckého posudku psychiatra MUDr. K. z 22. 7. 2024 žalobce trpí duševní poruchou trvalého rázu, a to mentální retardací spojenou s autismem a dyslálií. Tato porucha ovlivňuje schopnost žalobce právně jednat ve všech stupních, žalobce nemůže hospodařit s penězi a spravovat majetek; je možné mu poskytovat kapesné ve výši asi 500 Kč týdně. Žalobce není schopen porozumět důsledkům uzavření smlouvy a obstarávat své záležitosti, jednat v oblasti rodinněprávní ani pracovněprávní a není schopen porozumět smyslu, účelu a důsledkům voleb ani pochopit význam soudního rozhodnutí. Žalobce při výslechu ke své osobě uvedl základní údaje a pak spontánně sděloval skutečnosti, které nijak nesouvisely s dotazy soudu, a proto bylo od dalšího výslechu upuštěno. Matka se o žalobce stará od jeho narození a nedochází do zaměstnání. Matka při jednání okresního soudu upřesnila, že jednání žalobce je nevyzpytatelné. Žalobce nedokáže domýšlet důsledky svého jednání. Jednou se žalobce nadchl pro hasiče a byl schopen udělat požár, jen aby přijeli. Doma ho nechává samotného maximálně půl hodiny, když je u nějaké bezpečné činnosti. Žalobce zvládá pouze rutinní činnosti, které má naučené a není schopen se orientovat v neznámých situacích.
35. Soud zjistil ze zprávy praktické lékařky z 4. 12. 2024, že žalobce je „těžký“ autista, plně závislý na péči své matky, péče je nutná po celých 24 hodin 7 dní v týdnu, a to ve všech denních aktivitách včetně pomoci „při základních výkonech fyziologické potřeby“, „možno doložit odbornými posudky“.
36. Podle zpráv chirurga MUDr. K. ze 20. 7. 2025 a 14. 10. 2025 žalobce trpí hemoroidy druhého stupně a po každém vyprázdnění stolice je důležité důkladné šetrné omytí konečníku maminkou, protože žalobce sám ošetření není schopen.
37. Podle závěru klinického psychologa dle zprávy z vyšetření 30. 8. 2024 má žalobce dětský nízkofunkční autismus, vývojovou poruchu řeči smíšeného typu a poruchu intelektu. Jde o dlouhodobě kompenzovaný stav bez poruch chování a nutnosti medikace. Úroveň adaptace odpovídá středně těžkému mentálnímu postižení (retardace). Aktuální úroveň adaptace lze považovat za strop, kterého je možno dosáhnout u tohoto typu kombinovaného postižení. I když je dále možné, aby se žalobce rozvíjel, učil se nové

dovednosti a osvojoval si některé jednoduché činnosti, nelze do budoucna očekávat významné zlepšení celkové úrovně adaptace. Limity zde představuje výrazně omezená flexibilita myšlení, neschopnost improvizace a neschopnost alespoň přibližně odhadovat míru rizika určitého jednání pro zdraví. Psycholog doporučil učit žalobce dalším jednoduchým činnostem, které může sám zvládnout a doporučil vystavovat ho sociálním kontaktům zejména s lidmi, u kterých je pravděpodobnost, že bude možné je rozvíjet dlouhodobě a doporučil přezkoumat svéprávnost žalobce.

38. Soud zjistil ze záznamu o sociálním šetření, že žalobce zvládne hrát některé hry na PC nebo telefonu, ale neví, k čemu primárně telefon slouží a jak s ním manipulovat a neví ani jak by s ním měl zavolat; matka synově řeči rozumí, ale pro ostatní je téměř nesrozumitelná a žalobce nerozumí všeobecně používaným základním obrazovým a zvukovým symbolům; žalobce nekomunikuje s cizími lidmi, neví, co znamená čas, noc a den, sám si nenachystá jídlo, oblečení, pití, nepřipraví si jídlo, nedodržuje pitný režim, neobleče si některé části oděvu, nezaváže si obuv, nechápe význam některých slov; nevyhodnotí běžné denní situace, při mytí nezastaví vodu, vypotřebuje celou zubní pastu, nerozliší šampon a sprchový gel, nepozná hodnotu peněz; matka na něj musí dohlížet 24 hodin denně.
39. Soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
40. Spor byl o to, jestli správní orgány zjistily skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti ve smyslu § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu, a ve smyslu s § 50 a násl. správního řádu.
41. **Největší vadou** posudků o závislosti a napadeného rozhodnutí je, že přesvědčivě nevysvětlily, jak může žalobce v přijatelném standardu účelně zvládat při jeho postiženích všechny aktivity sporné ZZP. Správní orgány se nevypořádaly s námitkami žalobce a nezohlednily všechny okolnosti věci v souladu se zákonem.
42. Správní orgány použily jako klíčový důkaz a podklad rozhodnutí **posudky o závislosti**, které **nebyly úplné a přesvědčivé** a bylo namíste vyžádat jejich doplnění anebo srovnávací posudek jiného pracoviště IPZS či jiné posudkové komise.
43. Rozhodování o přiznání příspěvku na péči se řídí následujícími pravidly.
44. Prvotním předpokladem pro přiznání příspěvku na péči je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který má za následek, že příjemce potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb (rozsudek Nejvyššího správního soudu – dále jen „NSS“ č. j. 6 Ads 83/2014-80, bod 19).
45. Správní orgány a soudy nemají odbornou způsobilost ani kompetence hodnotit zdravotní stav žadatele o příspěvek na péči (rozsudek NSS č. j. 5 Ads 135/2018-19). Proto je stěžejním důkazem pro rozhodnutí žalovaného posudek závislosti vypracovaný posudkovou komisí v rámci posudkového řízení, které je specifickou formou správní činnosti. S ohledem na tato specifika klade judikatura NSS důraz na to, aby byl posudek jednoznačný, určitý, úplný a přesvědčivý. To znamená, že posudková komise se má vypořádat se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlídnout k potížím které uvádí žadatel, k výsledku sociálního šetření a k lékařským zprávám. Své závěry musí posudková komise náležitě podložit a odůvodnit. Je nezbytné, aby posudek o závislosti obsahoval vysvětlení, jakým způsobem posudková komise hodnotila veškeré posudkové podklady, které vzala jako relevantní, případně

z jakého důvodu se od závěrů uvedených v některých z nich odchýlila. Zdravotní stav žadatele musí být popsán dostatečně jasně a přesně, aby nevyvstaly žádné další pochybnosti. Chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost či neúplnost, nemůže správní orgán ani soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (rozsudek NSS č. j. 6 Ads 299/2014-25, bod 13).

46. V odůvodnění posudku posudková komise výslovně zohlední jednotlivé aktivity ZŽP vyjmenované v příloze č. 1 vyhlášky a vypořádá se se skutečnostmi, které žadatel o příspěvek na péči namítá.
47. Podle § 2a vyhlášky pro závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze ZŽP závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačuje, pokud posuzovaná osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat danou ZŽP vymezena v příloze č. 1 vyhlášky.
48. Podle § 1 odst. 2 vyhlášky schopnost osoby zvládat ZŽP pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí **v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby**.
49. Podle § 1 odst. 4 věty první vyhlášky za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy **porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout ZŽP v přijatelném standardu**.
50. Pojem „*přirozené sociální prostředí*“, ve kterém se schopnost zvládat ZŽP posuzuje podle § 1 odst. 2 vyhlášky a § 3 písm. d) zákona o sociálních službách zahrnuje rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.
51. Podle § 9 odst. 4 zákona o sociálních službách „při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.“
52. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách „pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.“
53. Posudková komise, správní orgány i soudy zároveň musejí „mít na zřeteli, že s ohledem na sociálně citlivou situaci osob závislých na pomoci jiné fyzické osoby a důležitost příspěvku jim poskytovaného, je zapotřebí postupovat při posuzování stupně závislosti osoby důkladně“ (rozsudek NSS č. j. 3 Ads 262/2015-34).
54. Zvládání základních životních potřeb zkoumá posudková komise v přijatelném standardu (tedy pouze v určitém základním rozsahu). Posudková komise nezkoumá, jestli je posuzovaná osoba schopna tyto své potřeby obstarávat ve stejné míře, jako v případě absence

zdravotního postižení (rozsudek NSS č. j. 1 Ads 86/2014-40, bod 15). Posouzení zvládání základních životních potřeb není ani intuitivní, nýbrž vyplývá z objektivizovaných kritérií (rozsudky NSS č. j. 4 Ads 167/2015-27, bod 31, a č. j. 8 Ads 331/2018-37 bod 13).

55. Subjektivně tvrzené obtíže nemohou být samy o sobě podkladem pro závěr o neschopnosti zvládat určitou ZŽP (srov. rozsudek NSS č. j. 22 Ads 179/2025-46, bod 12). Určující skutečností je zdravotní stav a rozsah schopnosti žalobce, tedy objektivně určena míra, v jaké je žalobce na cizí pomoc odkázaný a nikoliv rozsah, v jakém mu tato pomoc k dispozici (rozsudek NSS č. j. 2 Ads 80/2019-31, bod 27). Žadatel o příspěvek sice může subjektivně pociťovat, že potřebuje s některými základními životními potřebami pomoc jiné osoby, nicméně při posuzování zvládání ZŽP je podstatné medicínské posouzení (rozsudky NSS č. j. 8 Ads 104/2015-34, bod 18, č. j. 2 Ads 80/2019-31, bod 27 a č. j. 3 Ads 138/2024-31, bod 23).
56. Přirozené sociální prostředí je prostředí, kde osoba žije a realizuje své běžné sociální aktivity, nejen domov – viz rozsudek NSS č. j. 8 Ads 271/2018-34, podle kterého „svět zdravých mladistvých a jejich běžné sociální aktivity nejsou vymezeny jenom pohybem po místě bydliště a školy, natož aby se omezovaly na schopnost trefit do své třídy a poznat rodiče a vyučující.“
57. Soud zdůrazňuje, že **nemá** k dispozici úplnou zdravotnickou dokumentaci žadatelů o příspěvek na péči ani posudkové spisy a lékařské zprávy, ze kterých posudkoví lékaři vycházejí.
58. V posuzovaném případě žalobce v žalobě učinil spornou ZŽP výkon fyziologické potřeby.
59. Citované lékařské zprávy, záznam ze sociálního šetření a námitky žalobce ve správním řízení a v žalobě vnesly důvodné pochybnosti do zjištěného skutkového stavu ve smyslu § 3 správního řádu, zejména v tom, zda je žalobce schopen zvládnout všechny aktivity sporné ZŽP.
60. U ZŽP **výkon fyziologické potřeby** podle přílohy č. 1 k vyhlášce se za schopnost zvládat tuto ZŽP považuje stav, kdy osoba je schopna 1. včas používat WC, 2. zaujmout vhodnou polohu, 3. vyprázdnit se, 4. provést očistu, 5. používat hygienické pomůcky.
61. Mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že žalobce nemá úplná nebo těžká fyzická omezení pro zvládnutí všech aktivit této ZŽP. Spor byl o to, jestli žalobce zvládne v důsledku všech svých duševních a mentálních nemocí vykonat v přijatelném standardu všechny citované aktivity ZŽP výkon fyziologické potřeby.
62. K argumentům žalobce o nerozlišení společensky přijatelného chování při výkonu fyziologické potřeby (obnažování se a močení na veřejnosti) je namístě vysvětlit, co znamená pojem těžké duševní postižení spojené se sociální dezintegrací (viz instrukce, str. 21).
63. Pojem „přijatelný standard“ zahrnuje způsob zvládnutí ZŽP běžným, obvyklým a akceptovatelným způsobem a současně bez pomoci jiné osoby (§ 1 odst. 4 poslední věta vyhlášky).
64. Pokud žalobce namítá, že nezvládl absolvovat učební obor, je na něm, aby své tvrzení prokázal (má povinnost důkazní dle § 101 a § 120 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.).
65. Je na místě srovnat náročnost sporných aktivit ZŽP výkon fyziologické potřeby a přihlédnout k tomu, že výkon fyziologické potřeby je každodenní činností (§ 1 odst. 4 vyhlášky, instrukce čl. 5, bod 2 a při srovnání náročnosti aktivit str. 12 instrukce). Žalobce

tvrdil, že měl ve škole asistentku i pro pomoc s výkonem fyziologické potřeby. Je na žalobci, zda toto tvrzení bude prokazovat. Avšak i bez dokazování zvládání sporné ZŽP ve škole (prohlášeními či svědeckými výpověďmi zaměstnanců školy) jsou správní orgány povinny vycházet primárně ze zdravotnické dokumentace.

66. Je třeba vzít v úvahu, že každodenní pomocí se rozumí aktivní spoluúčast pečující osoby při dosahování nějakého cíle nebo odvracení či odstraňování nežádoucích následků (viz instrukce, str. 6, body 10 a 11).
67. Podle instrukce je třeba přihlédnout ke stupni autismu (nízkofunkční, středně funkční vysokofunkční). Kombinace autismu s defektem mentálních schopností vždy zvládání ZŽP významně zhoršuje. U poruch autistického spektra a dalších duševních poruch je třeba přihlížet nejen k stanovenému IQ, které nemusí být vzhledem k schopnosti zvládat ZŽP rozhodující, ale též k přidruženým poruchám, např. chování, osobnosti atd. (viz str. 13 instrukce).
68. Dle instrukce má samostatně zvládnout všechny aktivity ZŽP výkon fyziologické potřeby již šestileté dítě, tedy ve věku nástupu do školy (viz příloha instrukce).
69. Zaujetí vhodné polohy při výkonu fyziologické potřeby nebrání jen fyzická postižení, ale také psychická. Posudkové orgány se nevyjádřily k fobiím žalobce (například z nečistých věcí, mokrých ubrousků apod.) a je namístě vyjádřit se k této námitce.
70. Soud uzavřel k ZŽP výkon fyziologické potřeby, že napadené rozhodnutí a posudek posudkové komise nevysvětlily dostatečně dopad všech onemocnění žalobce na zvládání této ZŽP, jak je diagnostikovali a popsali lékaři a psycholog.
71. Dle judikatury NSS „obvyklost“ prostředí a situace je tedy třeba posuzovat ve srovnání se zdravými jedinci stejného věku. Pro závěr, že jedinec aktivitu nezvládá, je třeba, aby ji nezvládal ani v určitém přijatelném standardu, při zohlednění limitů daných jeho zdravotním stavem. Při hodnocení schopností žalobce zvládat jednotlivé ZŽP v obvyklém prostředí a situacích, jakož i jeho schopnosti v nich přiměřeně reagovat, je bezpochyby nutné zohlednit i úzkostné stavy, kterými má žalobce trpět (srov. rozsudek NSS č. j. 5 Ads 80/2016-22 ve věci žalobce s poruchou autistického spektra).
72. Soud dospěl k závěru, že žalovaný z podkladů rozhodnutí nevyvodil skutkové a právní závěry v souladu se zákonem o sociálních službách, vyhláškou a se správním řádem, a řádně se s podklady rozhodnutí a rozpory mezi nimi nevypořádal. Nebyly odstraněny rozpory mezi sociálním šetřením a posudky o závislosti a mezi posudky o závislosti a lékařskými zprávami, které byly podklady rozhodnutí a dále těmi, které soud provedl jako důkaz. Je třeba uvážit, jestli žalobce vůbec může naplnit účel sporné ZŽP.
73. Správní orgány včetně posudkových se nevyjádřily k námitkám žalobce, že studium nedokončil, že měl asistentku ve škole i k výkonu fyziologické potřeby, k nařízené léčbě hemeroidů, k celému obsahu podkladových lékařských zpráv včetně nálezů z vyšetření klinického psychologa.
74. Žalovaný a úřad práce mají povinnost poskytnout účastníkům řízení poučení o procesních právech a povinnostech, tj. zejména o povinnosti prokázat svá tvrzení zejména lékařskými zprávami a funkčními vyšetřeními a o tom, že úkolem posudkových lékařů není provádět primární klinická vyšetření, ta provádějí odborní lékaři, kteří k tomu mají přístroje a vybavení. Obdobně platí závěry rozsudků NSS č. j. 6 Ads 23/2011-60 nebo č. j. 6 Ads 57/2007-42, podle kterých „poučovací povinnost (...) je projevem ústavně zakotveného práva

na právní pomoc, podle kterého má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Poučovací povinnost správního orgánu znamená především povinnost poskytnout dotčeným osobám poučení o právech a povinnostech vyplývajících z právních předpisů upravujících řízení před správními orgány. Poučovací povinnost týkající se otázek hmotného práva má své místo právě v řízeních, jejichž předmětem jsou sociální dávky (...), a to za předpokladu dodržení zásady rovnosti účastníků řízení a nestranného přístupu k nim.“

75. Správní orgán rozhoduje podle stavu ke dni vydání rozhodnutí, resp. ke dni, ke kterému posudková komise shromáždila podklady posudku o závislosti (§ 16a odst. 6 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení).
76. Přesvědčivost posudku o závislosti na pomoci jiné fyzické osoby záleží i v tom, aby byl dostatečně srozumitelný pro jeho adresáty a následný přezkum. Ten, kdo zdravotní stav posuzuje, si musí být vědom, že jeho role je především zprostředkující – má odborné informace srozumitelně a pokud možno komplexně vysvětlit „inteligentnímu laikovi“ tak, aby tento na jejich základě mohl o věci posuzované správně rozhodnout. Musí si přitom být vědom, že „inteligentní laik“ sice má duševní schopnosti porozumět těmto odborným informacím, ovšem pro jejich rychlé a patřičně důkladné pochopení mu chybí znalost širších souvislostí a celé řady základních principů, které odborníkovi připadají samozřejmé (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Ads 17/2017-15).
77. Otázkou je, jestli byl žalobce řádně vyšetřen, byly stanoveny všechny diagnózy a určena léčba, zejména k přidruženým poruchám osobnosti, příp. poruše chování, dalším duševním onemocněním atd. K prokázání stupně závislosti je třeba doložit důkazy, kterými jsou pečlivě popsány lékařské nálezy z objektivních funkčních vyšetření. Rozhodným obdobím, za které se posuzuje zdravotní stav, je doba od 23. 7. 2024 (podání žádosti) do vydání rozhodnutí o odvolání 12. 9. 2025 (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), resp. do data, kdy posudková komise shromáždila podklady rozhodnutí.
78. Žalobce nepředložil správním orgánům ani soudu důkaz rozhodnutími ve věcech příjemců příspěvku na péči s obdobnými onemocněními, jako má žalobce, aby prokázal své tvrzení, že tito příjemci pobírají příspěvek na péči ve čtvrtém stupni závislosti. Je na žalobci, zda v dalším řízení předloží tato rozhodnutí, příp. je navrhne k důkazu s uvedením spisové značky. Hodnota takového důkazu bude závislá na srovnatelnosti všech onemocnění žadatelů a jejich popisu v rozhodnutích.
79. I když jde o řízení na žádost a důkazní břemeno leží na žadateli, nezbavuje to žalovaného a úřad práce povinnosti zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností v souladu s § 3 a § 50 a násl. správního řádu a provést dokazování a rozhodnout v souladu se zákony, tím spíše, pokud žalobce vznesl konkrétní námitky (srov. rozsudky NSS č. j. 2 A 1105/2002-OL-22, č. 153/2004 Sb. NSS, č. j. 1 Azs 181/2018-29, č. j. 1 As 38/2023-57, č. j. 8 Ads 136/2019-38, č. j. 2 Ads 106/2015-31 a mnohé další).
80. Případně je třeba vzít v úvahu, jestli v posuzované věci po provedení dokazování v souladu se zákony půjde o případ hraničního posuzování věci, tedy případ možné aplikace zásady v pochybnostech ve prospěch žadatele – *in dubio pro mitius* (rozsudek NSS č. j. 6 Ads 45/2013-25).
81. K námitce opatrovnice, že z důvodu péče o žalobce je pod finančním tlakem, soud poukazuje na to, že se může obrátit na úřad práce, obec, krajský úřad, neziskové organizace, spolky,

nadace, nadační fondy, církve, charity a další subjekty, které poskytují pomoc. Žalobce může žádat o osvobození od soudních poplatků a ustanovení (i konkrétního) advokáta již při podání blanketní žaloby.

82. Z výše uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro vady řízení a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení ve smyslu § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. V dalším řízení je žalovaný shora podaným právním výkladem podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán. Protože soud zrušil rozhodnutí správního orgánu ve věci, v níž sám prováděl dokazování, zahrne správní orgán v dalším řízení tyto důkazy mezi podklady pro nové rozhodnutí (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
83. Soud přiznal úspěšnému žalobci náhradu nákladů řízení v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Advokát učinil ve věci dva účelné úkony právní služby, kterými byly převzetí a příprava zastoupení na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb a podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „AT“)]. Za tyto úkony náleží advokátovi odměna ve výši dvakrát 4 620 Kč (§ 9 odst. 5 a § 7 odst. 5 AT), která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši dvakrát 450 Kč (§ 13 odst. 4 AT). Odměna advokáta a náhrada jeho hotových výdajů se zvyšuje o daň z přidané hodnoty (21 %) z částky 10 140 Kč, tj. 2 129,40 Kč, protože advokát je společníkem advokátní kanceláře, která je plátcem DPH, což advokát doložil (§ 57 odst. s. ř. s.). Žalovaný je povinen zaplatit žalobci k rukám advokáta náklady řízení ve výši celkem 12 269,40 Kč, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 24. března 2026

Martina Rýznarová v. r.
samosoudkyně